

Med potoma do Poljan smo se prepričali, da cesta iz Trebije do Žirovskega je zelo nevarna, pa tudi ta pod goro, čeravno pod gospod Pajk-om že dosti zboljšana, potrebuje preuredbe. Ko bi se nevarna cesta djala na eno stran Sovre, bi bilo to za ta kraj velika dobrota. Trdni volji je ob pravem času vse mogoče.

V Poljanah smo kosili v gostivnici znanega premožnega gospodarja, ktere ga gospodarstvo razodeva umnega moža; marsikteri grajšak naj se skrije pred njim, zlasti kar se tiče živine. Kakih 20 goved smo vidili v prostornem hlevu in vse enega plemena, ktero si je po umnem plemstvu sam ustvaril. — Tudi slavni naš Rodoljub Ledinski so z nami kosili. Vse prehitro so nam ure tekale; napili smo še enkrat zdravico vsem domoljubom in se težkega serca ločili od predragih prijateljev, v spominu še enkrat vernivši se do Žirov.

Kmali smo bili v Loki. Tu smo bili v gradu spet prijazno gostovani, in mračilo se je že, ko smo se derdrali proti Ljubljani.

Tu sem vzel še enkrat popis ljubeznjivega izdatelja „Slov. Romarja“ v roke, in še enkrat sem se v duhu predstavil na prijazni Žirovski svet. —

Če kdo morebiti želi zvedeti, kdo je to pisal, ker bi morebiti rad pisatelja kam zatožil, mu odkritoserčno povem (čeravno sicer nikoli ne podpisujem svojega imena), da pisatelj teh verstic je — vrednik „Novic“ sam.

Národna pripovedka.

Tat, da malo takih.

Živel je svoje dni neki grajšak prav zadovoljen na svojem posestvu. Imel je lepo grajšino in mnogo podložnikov, ki so mu obdelovali obširno polje. Hotel je pa zvedeti, koliko podložnikov da ima; razglasil je toraj svojo voljo dalječ okrog, in od vseh krajev so se stekali v grad kmetje, in vsak je naznanil število svoje družine.

Nekega dne pride tudi siv starček do grada, da bi sebe in svoje tri sine najavil. Grajšak ga prijazno sprejme in ga popraša za število otrok in kako se mu obnašajo otroci. Starček mu nekako ponosno odgovori: „Jaz imam tri sine; jeden je mašnik, da malo takih; drugi je krojač (žnidar), da malo takih; tretji pa je tat, da malo takih.“

— Grajšak se začudi nad tako različnimi lastnostmi sinov jednega očeta, ter pravi, da bi se rad prepričal o resnici tega, kar je ravno kar slišal. Starček mu potrdi svoje besede in še pristavi: „Ako nisem govoril resnice, me dajte obesti na svisle moje lastne koče; prepričajte se sami o resnici mojih besed.“

Grajšak pravi: „Dobro! poskusimo s tatom; ako mi nocoj ne ukrade najlepšega konja iz hleva, bode ob glavo.“ Oče se poslovi in gré domú.

Ko pride do doma, reče sinu: „Čuješ ti, kradljivec! nocoj moraš iz grajšinskega hleva najlepšega konja ukrasti; če ti ne bo šlo delo dobro spod rok, zgubiš glavo.“ — „To bi bilo lepo“ — odgovori sin — „zavoljo konja ob glavo priti! Ne bojte se, oče! pred ko bo polnoči, bom konja prijahal iz grajšine.“

„Oho! dragi, polagano, polagano! Grajšak sam je zapovedal to, in jez sem mu obljubil zaupaje v tvojo tatinsko umetnost. Grajšak bo zapovedal hlapcom konje varovati; ako ti spodleti podvzetje, gorje za me in za te!“

„Le tiho, oče! ako grajšak dene konja pod sedem ključavnic, vse mu nič pomagalo ne bo; konja dobim, naj veljá kar hoče!“

„Da si srečen!“ reče oče, in pusti sina samega.

Komaj je solnce zatonilo, se že napravi tat na svoje opravilo. Obleče se ko kramar, si naloží v koš nekoliko steklenic žganjice, ter se vesel podá proti grajšini. Ko tje dospe, je že bilo vse zapeto. Poterka na vrata in kmalo mu pride neki hlapec odpirat. „Kaj bi radi?“ — zagromi

hlapec nad kramarjem. — „Slišal sem, da nekega tatu pričakujete; prišel sem k vam, da vam pomagam na straži biti.“ — „Nam ni treba nobenega pomagača“, ga zaverne hlapec in hoče vrata zopet zapreti.

„E, ako vam že pomagača treba ni, se vendar ne bote odpovedali kapljici žganjice?“

„Kaj z žganjem kupčujete?“

„Kako pa!“

„Te pa le noter; treba nam je okrepčanja. Res pričakujemo nocoj glasovitega tatú, in prepovedano nam je zaspiti. Pa le tiho, da Vas gospod ne zapazi!“ Tako govori hlapec in peljá tatú v podobi kramarja v hlev, kjer je že na vsakem konju sedel jeden hlapec. Žganje se je prileglo vsem. Mahoma poskačejo raz kónj vsi, ter se usedejo na tla okoli koša, in počnejo žuliti vodico rusko, da bi dobili več korajže se tatu zoperstaviti. Pa opekli so se bili; korajža jim je čisto prešla, ko so upijanjeni obležali na tleh ko klada na knalu. Tat si zbere najlepšega konja, ga zajaše in zbeži z njim proti domu. Ko so drugi dan hlapci eden za drugim se zbrihtali, so začudeni eden drugega pogledovali in popraševali, kako jim je konj ušel. Nobeden ni vedil, kako da so prišli ob njega. Posvetovali so se, kaj bi odgovorili gospodu, kadar jih bo vprašal, kako so varovali konje. Da so si bili tovarša z žganjem najeli, si niso upali povedati. Rekli so toraj gospodu, ko je bil prišel gledat, kaj se je zgodilo, da so sedeli vsak na svojem konji skoro do polnoči; o polnoči pa je nagloma zginil najlepší konj, in hlapec, ki ga je jahal, je pal na tla, da se je skoro raztrešil.

Gospod pomaje glavo in pošlje po starca, očeta tatovega. Ko pride starček v grad, ga hitro popraša grajšak: „Kaj dela vaš sin?“

„Ravno je zasel vašega konja in je odjahal v mesto na sejm“ — odgovori starček in potegne klobuk z glave.

„Kadar pride domú, mu povejte, ako ne ukrade ponoči plahte z moje postelje, zgubi glavo.“

Oče se odpravi domú in pové sinu zapoved grajšakovo, ter mu reče, da mora plahto izpod grajšaka ukrasti. Sin pravi: „Plahta sicer ni toliko vredna kakor konj, pa vendar hočem poskusiti srečo.“ Berž se spravi na pot. Vzame v malem piskricu nekoliko vinskih drož seboj, pa se prikrade v grajšakovo sobo. Skrije se pod posteljo. Na večer pride grajšak spat, ter pové gospej, da ga ni volja zaspiti, ampak da hoče čuti celo noč, dokler tat ne pride po plahto. Do polnoči je bil grajšak mož beseda, potem ga je pa le siliti začelo, da je zadremal. Sedaj se skobacá tat izpod postelje, ter vlije nekoliko drož v grajšakovo posteljo. Grajšak se kmalo prebudi, pošlata okoli sebe in se jako začudi, ko zapazi, da mu je postelja vmašana. Kar besedice ne žugne, ampak izvleče plahto izpod se, jo verže pod posteljo in zopet zaspí. Tat pa se pobere in beži s plahto domú.

Ko drugi dan grajšak starca popraša, kaj mu sin dela doma, mu ta odgovori: „Neko podripano plahto si pere!“

Grajšak se zadere nad nespodobnim odgovorom starca; potem pa reče: „Vidim, da je vaš sin velik obešenjak, ali enkrat mu bo vendar spodletelo. Drevi mora moji gospej zlat perstan z roke ukrasti; ako ne, bo huda.“

(Konec sledi.)

Novičar iz avstrijskih krajev.

V Pazinu 27. jun. — F. C. — Tudi letos so prišli Lahi v Istro kupovati svilo za seme. Spervega je niso hotli drago plačevati, bili so vsi zastopljeni zastran cene; ali sedaj je cena pri vsem tem že poskočila na 2 gold. in čez. Pretekli teden je bila kupčija najživejša, pa tudi prihodnji teden se bo še marsikaj spečalo. — Komisija dunajske kmetijske razstave je tudi isterske vina preojstro

sodila. Svetovala je Istranom, da bi belino z črnino nadomestili. Res je, da se isterške črne vina bolj obrahtajo kakor bele; al v nekterih krajih je tudi belo zares dobro, posebno od pritličnih tert. — Redko slovesnost so unidan obhajali v Gračiščih. Dva svaka, ki sta se pred 51 leti na isti dan poročila, sta obhajala hkrati ženitovanje s svojima ženama. Sprožili so to slovesnost ondašnji gosp. fajmošter Matija Cimerman, ki si neutrudljivo prizadevajo za dušni in telesni blagor svojih farmanov. Prelepa farna cerkev oznanuje njihno gorečnost za slavo Božjo, pa tudi na široko slové kakor poseben požlahnovavec vinske terte. — Sploh je veselo znamenje za Istro, da se je tudi tukaj začel buditi duh napredovanja. Posebno svilstva so se ljudje letos močno poprijeli, ker so lansko leto svilo (žido) tako drago spečali. Pridelali so letos obilo zdrave svile in jo drago prodali. Murve so jeli obilo saditi, zakaj tudi listje murvino se je letos tukaj po 5 gold. cent prodajalo. Čul sem celó, da je nekdo listje ene same orijaške murve za 85 gold. prodal, česar vendar ne morem verjeti. Bog!

Iz Buj v Istri 22. jun. V. F. — Tudi letos je prišlo 6 Lahov k nam v Buje svilnih kokonov kupovat; toda letos se ljudje ne hvalijo s červiči, kupci pa tudi ne z robo. Nekaj červičkov je bilo obolelo in ljudje so glas zagnali, da so letos kavaljeri (Lahi imenujejo svilne červiče tako), v mnogih krajih bolni; s tem so si sami škodvali, ker kupci najdejo sto izgovorov, da robo potem nižje plačajo. Kar letino zadeva, so žita prav lepe v okolici med Kvietom in Dragenjo, pa suša nam je do sadaj zlo nagažala; v tem, da je drugod dež suho zemljo večkrat napajal, je bilo pri nas suho; danes pa tudi pri nas rosí, hvala Bogu, in tako upamo dobre letine. Terta se bo le srednje obnesla, zakaj po visokih legah, kodar burja hudo piše, je tersje pozimi pozeblo, od plesnine se pa vendar skor nikjer nič ne vidi. Oljka je tukaj okoli prav lepo ocvéla, in če nam jo mili Bog obvarva, bo tudi dokaj olja. Ker ste v „Novicah“ oznanili, da slavni gospod Ivan Kukuljević Sakeinski bi rad izvedil umetnike, kateri čeravno niso po vsi deželi znani, pa vendar svojo delo dobro razumejo, Vam tudi jez enega tukaj naznam. V Bujah stanuje že 6 let Jakob Taučer, rojen 25. julija 1824 v spodnji Idrii na Krajnskem. Izučil se je pri svojem bratu Jurju Taučerju v Idrii, tedaj je tudi on podobar, malar in zlatar. Da pa svojo umetnost dobro razume, pričajo njegove lepe dela po Istri: v Šmari, v Kastelboni, Šterni, Kastelveneri, v Dvoru (Corte d'Isola), v Pomijanu, v Gradini, v Kerkavcah, v Bujah, pri sv. Antonu, v Sočergi, v Černicah itd., posebno lepo pa je napravil mnoge lepotije na altarji domače kapelice svetlega teržaškega škofa. Zagotavljam tedaj, da povsod delo in cena mojstra hvali, kakor so svetli škof že sami izustili.

Iz Beršeca primorske Istre 15. jun. — Vročina nas tare in čakali smo med gromom in bliskom dolgo časa že mile nebeske rosice, katero nam je usmiljeni Oče vendar včeraj na večer tihoma poslal; že silno žejna zemljica jo je mahoma popila in se enmalo potolažila. Tersje so nam zopet to leto ščipavnice (žizki) nemilo oščipale in zavile; ne eden jih noče pobirati brez zapovedi gosposkine; vsi prijateljski nagovori in svéti so le bob v steno; drugo leto se nam bo vino gotovo podražilo. Sadne drevesa so obilno cvetéle, sadja pa le srednje mero obderžale; češnje so posebno lepe in kusne. Poljske žita so zale; da jih le kakošna nevihta ne zadene! — Slišali smo, da je po več krajih v Istri že toča (grašica) razsajala. Da bi pač tudi Istrani resno premislili korist zavarovavnice poljskih pridelkov pred škodo toče v Terstu, in ne živeli v vednem strahu pred slabim vremenom. Nadjamo se, da nas bo oljka letos bolj razveselila od lani; tako je obložena z cvetjem, da se serce vsakega raduje; le dežja, dežja nam je še potreba, brez njega smo siromaki. Z Bogom!

Sajovec Jakob.

Iz Cateža na Dolenskem nam je došla bridka novica, da so ondašnji gospod fajmošter Juri Kobe, še le 50 let stari, 27. dan pr. m. nagle smerti za mertudom umerli. Bili so rajniki „Novicam“ od njih pervege začetka noter do poslednjega časa eden njih najiskrenjših podpornikov, in nedavnej so nam poslali národno pesem, ktera pride žalibog! že po njih smerti v natis. Naj tedaj verlemu rodoljubu postavijo „Novice“ v sledeči pesmi spominek serčne žalosti po toliki zgubi!

ŽALOSTINKA

gospod Jurju Kobe-tu.

Pianger ben merti ogn'or, s'ora non piangi!
La Ger. lib. et. III. st. 8.

U tamno oblačilo zavijeni
Na grobu tihem jokamo solzé,
V žalosti grenkem strupu utopljeni
Za Tabo mi stegujemo roké.
Za Tabo — oh prezgodaj nam zgubljeni!
Britko zdihuje ranjeno sercé:
Naj zagrinjalo večno se odgerne!
Nazaj Te kličemo iz zemlje černe!

Nazaj, kjer nam življenja solnce sije,
Ljubezen druží kjer use zvestó,
Kjer sapa mirna milost Božjo dije,
Kjer zlegajo zdravice se glasno.
Nebrojno sere prijateljskih Ti bije,
V življenja stopi radostno koló!
Srebernih strun se zlegajo glasovi,
Milejši svitajo uže nam dnovi!

Tako Te kličemo prijatli zbrani,
Tak zvesta kliče Te Slovenija —
Povsod so Tvoga uma plodi znani,
Povsod je bistri duh Tvoj bil doma.
U serca vernih uki zasejani,
So priča truda neumornega —
Kako zdihuje zapuščena čeda,
Nepremakljivo v grob za Tabo gleda.

I glej! nebá odperajo se dvori,
Svitloba čarobna iz njih lije —
Ko v stvarstva prvem dnevu zori
Demantno oblačilo Bog pripne,
Da se pokaže na siónski gori,
I razsvetli stvarjenje čudno vse:
Tako, al v krilu krásnejem svitlosti,
Prikaže duh njegov se poln milosti:

„Nikar jokati, neha naj plakanje!
Kervavih sita zemlja je solzá!
Nikar topiti sere v britkostih za-nje,
K' jih že obdaja večna gloria!
Uzori vaši sladki tù so djanje,
Tù med narodi stermih ni meja,
Ljubezen Večna tukaj vse edini,
Ljubezni Večne vsa so ljudstva sini!“

I spred oči ko blisk prikazen zgine —
Skrivalo solnce se je za goró;
Ko okamnjeni več noben ne zine,
Pobesi tužno sleherni glavó.
Viharna strast divjati v persih mine,
Obernjeno v nebesa je okó,
I v svitu solnčnem solza se uterne,
Ter pade na odejo zemlje černe. Jos. Novak.

Iz Ljubljane. Pretekli teden je potoval skozi Ljubljano v Mletke (Benetke) učeni gosp. prof. J. Šafařík iz Belega grada. Serbska vlada mu je — kakor „Sedmica“ piše — na prošnjo ondašnje literarne družbe — določila

300 gold., da bo mogel več časa ondi ostati in iz arhiva ondašnjega, kateri je po milosti sedanje vlade avstrijske učenim zgodovinarjem odpert, nabirati gradiva za zgodovino serbsko. — Kakor v več časnikih je bilo tudi v „Novicah“ unidan omenjeno, da med 1062 lanskimi krajnskimi rekruti jih je znalo le 72 pisati. To mora biti tiskarna pomota, ali pa lažejo rekruti, ker za gotovo smo zvedili, da samo tistih, ki jih je lani naš mestni magistrat v vojake dal, jih je znalo 40 brati in pisati; iz vseh družih kantonov bi jih tedaj bilo le še 32? To ne more biti. — 3. t. m. je prišel gosp. Chmel, vladni svetovavec in vodja namestnik c. k. skrivnega hišnega, dvornega in državnega arkiva v slovstvenih rečeh potovaje v Ljubljano in je iskal po arkivih zgodovinskega društva in deželnega muzeuma starih pisem za veliko delo „Monumenta Habsburgica.“ Našel in porabil je ondi kakor tudi v zbirki gosp. vodja dr. Costa-ta marsikaj porabljivega.

Novičar iz raznih krajev.

Iz Dunaja. „Derž. zakonik“ je razglasil te dni cesarsko postavbo, po kateri preuzamejo politične gosposke kazensko oblast čez več kaznivih djanj od sodnij. Po ti postavi bodo sodile politične gosposke skoro vse kaznjive djanja, ktere so v kazenskem zakoniku kot „prestopi“ zaznamovane, in sicer na prvi stopnji politične okrajne gosposke tistega kraja, v katerem so bile storjene, v mestih, ktere imajo magistrato, pa magistrati. §. 2 omenjene postave imenuje tudi več prestopov, ktere bodo v večjih mestih policijske gosposke sodile.

— Sliši se, da bo štampelj pri štacunarskem blagu odpravljen.

— Ker bodo začeli po vseh Svetih 1858 novi dnarji veljati, bodo tudi pisemske, štampeljske in druge marke predelali.

— Ban Jelačić je še vedno bolehen.

Iz Českega. „Pražke Nov.“ pišejo, da je 19. junija na 3 ali 5 krajih v Novo-kraljevo dvorsko cerkev strela udarila in veliko škode naredila. Zanimivo je, da je ljudstvo polne piskre mleka donášalo, da bi gasilo, ker ima vražo, da se dá ogenj po streli samo z mlekom pogasiti.

Iz Ogerskega. Najnoveje pisma o stanju žita v Banatu, Bački, Samodžii in Baranji so bolj vesele, kakor je bilo upati. Pišejo namreč, da se je v nekterih krajih prav dobre, v nekterih pa srednje dobre letine nadjati in sicer v vseh verstah žita. Senó bo drago, ker se ga je komaj tretji del kakor sicer nakosilo. Tudi oves bo težko bolji kup.

Iz Erdeljskega. Klausenburška družba za zavarovanje škode po toči in ognju je pretečeno leto plačala poškodovancom 55,014 fl. 36 kr.; zavarovani kapital je znesel 5 milijonov 266 tavžent 415 fl. 56 kr., in družba je bila v stanu plačati škode 408 tavžent 971 fl.

Iz Srbije. Serbsko ministerstvo za uk je izdalo 31. maja (po stari pratiki) v svoji versti edino in v našem věku osamljeno naredbo, s katero uredniku „Serbskih Novin“ zapoveduje, da ima pisati zopet tako, kakor so Serbi pred razvitkom prave filologije v jugoslovanskih pokrajinah, ozirajoče se na narodne serbske pesme in na navadni narodni govor, pisali, to je, da ima zopet svoje sestavke kititi s tako zvanimi slaveno-serbskimi izrazi, na pr.: Knjaz mesto knez; knjažestvo mesto kneževina; visočajši mesto najviši itd.

Od črnogorske meje. Udje komisije za uravnavo črnogorskih mej se bodo sošli 15. julija v Dobrovniku, od tod pojdejo pa pozneje na mesto svojih posebnih opravil.

Iz Rusije. V mnogih časnikih (in tudi v „Novicah“) je bilo brati, da imajo na Ruskem namen, novo pratiko

vpeljati. „Akademie-Ztg.“ pa piše, da niste mislile ne pravoslovna cerkev ne vlada, in tudi zdaj ne mislite, gregorianske pratike v Rusii vpeljati.

Iz Bosne. „Agr. Ztg.“ piše: Dasiravno pišejo časniki Turkom prijazni, da so stiske kristjanov močno odjenjale, se smé v resnici reči, da se kristjanom še vedno slabo godí kakor pred; pa tudi upati ni, da bo drugače, da bo bolje.

— Pred nekimi dnevi so zaperli v Berčki 150 kristjanov, ker so prišli na semen ali svoje pridelke prodajati ali pa si za svoje potrebe kaj nakupiti. Zaperli so jih pa, ker so prišli brez potnih pisem. Posilili so jih potem, si potne liste kupiti, za ktere so mogli po 2 tolarja in po cekinu dati!

Iz Italije. V Piemontu se sliši še tū in tam kaka tožba o bolehanju svilnih červiĉev, pa vendar manj kakor v začetku mesca junija. — V Toškani so začeli červiĉi bolehati po četrtem levenju. — Na Napolitan-skem pridelek svile ne bo slab; bolji od lanskega. — Na Rimskem, zlasti v Ankoni, ni bilo slabo vreme konec mesca maja červiĉem nič kaj ugodno. (V Lombardii, zlasti v Brenti, Cremoni in Brescii bolehajo in poginovajo červiĉi zlo o četrtem levenju.)

Iz Nemškega. Svilni červiĉi so se začeli še le izplodovati in kjer so imeli dobrega semena, so se červiĉi konec maja in v mescu juniju dobro godili.

Iz Francozkega. Najvažnejša novica, ktero imamo iz Pariza, je ta, da je cesar svojega strica princa Napoleona za ministra Algerije in kolonij izvolil. Govorjenje je bilo spervega, da bo princ Napoleon vice-kralj Algerije, da bo ondi stanoval in lastno ministerstvo imel. Od tega so odstopili, ker je princ preveč samostojnosti zahteval in ker se to z občertom sedanje francozke vlade ne sklada. — Iz tega, da je princ Napoleon minister izvoljen, sklepajo ljudje, da bo danes ali jutro cela francozka politika na drugo kopito nabita. Zdi se nam, da imajo preveč upanja. — „Weser Ztg.“ piše o tem: Ako stopi princ Napoleon danes med tiste, kateri derže vajete francozke vlade v rokah, ima to toliko reči, kakor: Cesarja je do neke stopnje po svojih političnih mnenjih spreobrnil. Princ Napoleon bo malo dni po nastopu svojega novega stanú prvič priložnost imel, očitno povedati, kako in zakaj se je vdal v cesarjevo zahtevanje. To priložnost bo imel namreč pri razstavi kmetijskih pridelkov in izdelkov v Limóžu.

— Nekdo piše v „Siècle“, da ta čas v Parizu vse gomazi kandidatov za gospodarstvo Moldove in Valahije.

— Razkačenost med francozkimi in angleškimi časnikarji je še vedno velika. Tudi nad avstrijskimi se Francozje jezé, da bi si marsikdo misliti utegnil, da brez vojske ne bomo ostali. Brati je res v tem in unem časniku natolcovanje, da kujejo Francozi naklepe evropskemu miru nevarne. Grof Valevski je poslal tedaj francozkemu poslancu pri nemško-zveznemu zboru v Frankobrodu depešo, v kateri zopergovarja s krepkimi besedami vsem takim govoricam.

— Konferencije v Parizu malo teka obetajo in brati je, da bodo do jeseni odložene. Sploh pa se vsi udje nekako nesložno počutijo, in nemški časniki celó pripovedujejo, da je Fuad paša nek že prosil, ga v Carigrad nazaj poklicati. — 3. t. m. je bila 7. sēja.

Iz Angležkega. V Londonu so prodajali 14. junija pogodbo leta 1612, ktero je slavni Šeakspear z lastno roko podpisal. Prodana je bila za 3150 fl.

Iz Španije. V Valencio in Barcelono dohaja obilo svilnih mešičev na prodaj po 4—5 frankov.